

פרשת פרה

שם נעצב - ע"פ וכד לנה

במד"ר (פ' י"ט) משל לשתי מטרונות דומות שהיו מהלכות שתיהן כאחת נראות שוות מי גדולה, מזו אותה שחברתה מלוה אותה עד ביתה והולכת אחרי' כך בפסח נאמר בו חוקה ובפרה נאמר בה חוקה ומי גדולה הפרה שאוכלי פסח צריכין לה, עכ"ל נראה דהנה שני מינים חוקים הם, יש חוקה שהיא מצד עומק המושג שבלתי אפשר לכו"ד שיגיע להשיג הטעם, וכענין חמשים שערי בינה נמסרו למשה חוץ מאחד, ויש חוקים שהם כעין גזירת המלכות שאין מדרך המלך לגלות טעם גזרותיו לכל וכמו כן חוקים שנרצה בהם שיעשו אותם מצד שכך צוה ה', ואם ה' הטעם גלוי היתה יכולה להיות העשי' מצד הידיעה שכך צריך להיות, ע"כ בא הציויי בלשון חוקה, שהכוונה שהאדם יהי' נמשך אחר רצון הש"י מפאת שהוא ציווי הש"ת:

נכנסה בהם מדה זו, וכתוב (ירמי' ב') וזכרתי לך חסד נעורידך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, כי באשר שכל העשי' והעבודה היתה מחמת עול מלכות שמים נמשך מזה שבטלו דעתם לגמרי לרצון הש"י, ויש לומר כי שתי בחינות החוקים הם נגד שני ה"הין שבשם הוי' ב"ה, ויצדק הלשון שתי מטרונות דומות:

ולכאורה מפאת האדם דומה שחוקת הפסח גדולה, שממנה השיגו ישראל אמונה ובטחון כנ"ל, אבל באמת גדולה חוקת הפרה שאוכלי הפסח צריכין לה, היינו שכל מה שבאו אז ישראל לידי מדה זו שבלילה הזה נפתח לישראל אור גדול מחמשים שערי בינה, כמ"ש בזוה"ק שלכן נזכרה בתורה חמשים פעמים יציאת מצרים להורות דהאי יובלא אפיק לון ממצרים, ובהאיר האור הזה שהוא למעלה מהטעם השיגו ישראל מה שנתבטלה הישות שלהם, ובוה נעשו ראויין לאכול על שולחן מ"ה הקב"ה, ולולא זה לא היו יכולים לבוא לידי ביטול היש ולסמוך אתכא דרחמנא, ולקבל עליהם עול מלכות שמים שלמה לקיים לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה:

והנה פרה אדומה סודה עמוק מאד, ואף שלמה המע"ה אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, ונאמר למרע"ה לך אני מגלה טעם פרה ולאחרים חוקה ובחוקת הפסח לא מצינו זה, מה גם שעיקר מצות הפסח טעמו מפורש בקרא ואמרתם זבח פסח וגו' אשר פסח על בתי בני ישראל וגו' אלא שבמצוות הפרטיות שבפסח נאמרה חוקה, נראה שהכוונה על דרך גזירת המלכות כנ"ל שהכוונה להיות נמשך אחר ציווי הש"י מפאת עול מלכות שמים, ואולי בכח הפסח

שם נרצא - ע"ה רכב

וכבשר המת שאינו מר"ש באיזמל, וכל המעשים יהיו בקרירות בלי שום חיות, והטהרה לזה להמתיק הדברים בשורשן, היינו אפר פרה עם מים חיים וכנ"ל, ולהתחיל

בעבודה מחדש בהתלהבות יתרה, וזה ששאל משה אם נטמא זה במה תהא טהרתו, היינו כהן שכל מהותו הוא שמחה וחדוה וכזוה"ק (ח"ג ח'). הנ"ל שמחה בכהנא אתקיים בגין דהוא רחיקא מן דינא תדיר וכהנא בעיא לאשתכחא תדיר באנפין נהירין חדאן יתיר מכל עמא, א"כ טומאת מת היא היפוך מהותו לגמרי, ואולי מטעם זה מוזהר על טומאת מת, וחשב משה שע"י טומאת המת נתקלקלה מהותו לגמרי ואין לו טהרה ע"י אפר פרה כישראל, שמשח חשב שאפר הפרה הוא טהרה רק מצד האפר שבו שהוא שברון רוח זלב, וכמו כלי חרס ששברתו מטהרתו, אך אין זה עבור כהן דבעיא לאשתכחא תדיר באנפין נהירין חדאן, וזה שהשיב לו ולקחו לטמא וגו' ונתן עליו מים חיים וגו', שהטהרה היא מצד המים החיים, ע"ל היא טהרה גם עבור כהן, והבן:

הזוה"ק שיצ"ה נצרך לחדותא דשמעתא וממנו תקיש על השאר, וזוהי עבודה שלמה של אתהפכא חשוכא לנהורא ומירא למיתקא, וזה הפירוש (ברכות נ"ד) בכל לבבך בשני יצריך, אך האפר שאינו עושה פירות לעומתו היא באדם מדת העצבות והעצלות שהם קיסוד העפר כמ"ש הרח"ו בשער הקדושה, זה נדחה לחוץ, שזה איננו נהפך להקדושה, שהקדושה היא שמחה וחדוה, וידועה קושת הווה"ק (ח"ג ח'). בר נש דחטי קמי מארי' זעבר על פקודוי ואתי לקרבא קרבנא ולתקנא גרמי' ברוח תבירא ברוח עציבא בעי לאשתכחא ואי בכי שפיר מכלא הא שמחה הא רננה לא אשתכח אלא במאי אתתקן בהנהו כהני וליואי דהא אינון אשלימו שמחה ורננה בגינ' וכו', היוצא מדברי הזוה"ק שבלתי שמחה אי אפשר להתקרב לקדושה אלא שבבעל תשובה מועילה השמחה והרננה שבכהנים ולייזם, והנה בפרה אדומה שנבחר רק האפר שלעומתו באדם היא מדת העצבות, היינו משום שמצרפו למים חיים כמאה"כ (ירמי' י"ז) מקור מים חיים את ה' והיינו כמאה"כ (משלי י"ד) בכל עצב יהי' מותר, ששבירת הלב המביאה אח"כ לידי שמחה וחיות זו נרצה, אבל לא שהתכלית היא העצב רק המותר והשמחה והחיות והתלהבות הם התכלית, וזה שהוא טהרה על טומאת מת, שהטומאה היא כשמה להפיל תרדמה על אנשים להיות כאבן דומם

במד"ר (פ' חקת) אמר רב יהושע דסכנין בשם ר' לוי על כל דבר ודבר שהי' אומר הקב"ה למשה אמר לו טומאתו וטהרתו, כיון שהגיע לפרשת אמור אל הכהנים אמר לו משה רבש"ע אם נטמא זה במה תהי' טהרתו לא השיבו, באותה שעה נתכרכמו פניו של משה, כיון שהגיע לפרשת פרה אדומה אמר לו הקב"ה באותה שעה שאמרתי לך אמור אל הכהנים אמרת לי אם נטמא במה תהי' טהרתו לא השבתיד זו טהרתו ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת, עכ"ל, והמאמר פלאי, מה גם שכבר נאמרה פרשת פרה אדומה במרה, וכבר דיברו בו המפרשים:

ונראה דהנה פרה אדומה היא היפוך מכל הקרבנות, שבכולם נבחרים לגבוה הכשר והדם שבהם חלקי הזן שמלובשת בהן הנפש הטבעית והצומחת, והאפר שהוא הפסולת נדחה לחוץ אחר שנתבררו ממנו כל חלקי הטוב ונשאר אפר שאינו עושה פירות, ומזה נתברר עוד מה שהי' בו רושם עכ"פ מחלקי הזן, וזוהי תרומת הדשן, והשאר מוציאין אותו אל בית הדשן, ובפרה אדומה הוא להיפוך שנבחר ונבחר רק האפר לבד והשאר נשרף ונכלה בחוץ, ונראה בטעמו של דבר מפני שתכלית כל קרבן היא כי הרצון והתשוקה שבאדם לדברים גשמיים יהפוך אותם לעבודת ה', וכמ"ש

ב"ה מתורת החסידות- שם משמאל לפרשה ס"ב

פרשת ויקהל

שנת תרע"ח ח"א

בחומריות עוה"ז ויגבה לבו בדרכי השי"ת וכארו בלבנון ישגה אשר כל רוחות הרעות לא יזיזו אותו ממקומו:

והנה בתקו"ה הנ"ל דאות תפילין הוא נגד היר"ד שבשם אד', היינו דתפילין ש"י שנאמר בהן וקשרתם לאות, ושהאות הוא מה שהאדם מקושר לעולם העליון, ע"כ פועל במעשיו ג"כ בעולם העליון הן לטוב והן למוטב, באמצעות הקישורין, ויובן לפי"ז מה דשבת לאו זמן תפילין, דתפילין מורין שהאדם כמו שהוא למטה מקושר למעלה, וממילא בשבת שנשמתו שבה לשרשה והוא בעצמו עודנו שם, וזה הוא יותר ויותר ממה שמורין התפילין שהוא למטה ורק נקשר למעלה, ובאשר הוא בעצמו שמה בודאי פועלתו יותר פועלת בעליגנים, באשר הוא בלתי אמצעי, וכעין זה שמעתי מפי כ"ק אבי האדמו"ר הכ"מ הטעם דשבת לאו זמן תפילין, דשבת הוא כנגד מרע"ה וכאמור ישמח משה במתנת חלקו, ומדרגת מרע"ה היתה בלי אמצעי כמ"ש (שמות ל"ג) אם אין פניך הולכים וגו', ולא נתרצה בשליח שהוא מט"מ, ולכן הוא גבוה ממצוות מעשיות שהן תפילין, שהקישור ע"י אמצעות המעשה, ובשבת א"צ לאמצעי, עכ"ל. ובוה יש להבין הא דאין בנין בהמ"ק דוחה שבת, דבהמ"ק זכילי הם אמצעים לקבל את האור מלמעלה ובשבת א"צ לזה:

העולמות והמלאכים בסוד ישראל עלו במחשבה, וכתוב (דברים ל"ב) הלא הוא אביך וגו', והאות השני שהוא נגד היר"ד שבשם אדנ"י מורה דהנהגת כל העולמות היא עפ"י פעולתם ומעשיהם של ישראל, כי השם אדנ"י הוא מצד השש"ית הוא אדון ומנהיג העולם, והנה אם האדם משים אל לבו ומתבונן בעוצם מעלת נשמתו, ובמה שכל העולמות ניתנין תחת ידו וברשותו כמאה"כ (תהלים ח"ח) כל שתה תחת רגליו וגו', וכאמרם ז"ל (קידושין מ'): לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי וכו', עשה מצוה אחת אשריו שהכריע א"ע ואת כל העולם כולו לכף זכות וח"ו להיפוך הוא להיפוך, הוא מתמלא בוושה איך הוא מטנף עוצם מעלתו בטנופת החומרית של העוה"ז אשר כל העולם ותענוגיו ישעשועיו אינם תופסין מקום לעומת מעלת נשמתו, ומקלקל את כל העולמות במעשיו הבלתי מטוהרים, ממילא מתפעל ורומחליף כח ומוציא א"ע מהיות עוד אובד

איתא בתיקוני הוהר שצריך כ"א מישראל שיהיו בו תמיד שני אותות, בחול אות ברית מילה ואות תפילין, ובשבת אות ברית מילה ואות שבת, ושמעתי מכ"ק אבי אדמו"ר הכ"מ הטעם משום דאדם בעוה"ז הוא כאבדה כמאה"כ (תהלים קי"ט קע"ו) תעיתי כשה אובד וגו', ואבדה מתזרין לבעלי בסימנים, ושני סימנים הוו כסימן מובהק דהוא דאורייתא, וע"כ ע"י שני אותות שהם שני סימנים יכול אדם המבקש למצוא אבדתו, היינו את עצמו מהיות עוד נאבד, עכ"ל. ולהבין הדברים נראה דהנה איתא בתיקוני הוהר הנ"ל דשני האותות הם נגד שני יו"דין שבשם הוי' ושם אדנ"י, אות ברית נגד היר"ד שבשם הוי', ואות תפילין ואות שבת נגד היר"ד שבשם אד', ויש לפרש כי האות האחד שהוא נגד היר"ד שבשם הוי' מורה עוצם מעלת נשמת ישראל, ששורש נשמתו מאות יו"ד שבשם הוי' גבוה מכל

לנ"ה תועד, ח"א רכ"ב

(במדב"ר פ' י"ט) כל יקר ראתה עינו זה רע"ק שדרש על כל קוץ וקוץ תלי תלין של הלכות, ואלמלא החטא ה' מאירות לפני כל אחד כל הרמיות, אך מחמת החטא נסתם מהם זה וצריכין לבאר בפרטות, ולפי"ז יש לומר שלעולם הקיצור והביאור תלוי לפי מצב ההודככות שהיו ישראל בעת אמירת הפרשה, דאם היו נרצים יותר ה' המאמר בקיצור ביותר, וע"כ בעת מלאכת המשכן שהיו ישראל עדיין מרוחקים ומשה יקח את האוהל ונסה לו מחוץ למחנה, וברש"י אמר מנודה לרב מנודה לתלמיד, והדבר הזה ה' נהג ממחרת יוהכ"פ עד הקמת המשכן, וע"כ אז היו עיניהם של ישראל בלתי מאירות כ"כ להכיר בקריצותיו ורמיותיו, ע"כ ה' צריך שיהיו הפרשיות מבוורות יותר, ואפשר שזהו הענין של קריאת התורה בשבת, שאז הזמן שישאל מזוככים וכל המשים לבו ומטה אזנו לקריאה מרשכתב מאירה לו בדברים האלה לפי מצב הודככותו גם תורה שבע"פ:

מה שמלאכת המשכן הזכיר אותה בפרטות שנית בפרשת ויקהל פקודי כתב הרמב"ן שהוא דרך חיבה ודרך מעלה לומר כי חפץ ה' במלאכה ומזכיר אותה בתורתו פעמים רבות להרבות שכר לעוסקים בה כענין מה שאמרו במדרש יפה שיחת עבדי אבות לפני הקב"ה מתורתן של בנים שהרי פרשתו של אליעזר שנים ושלושה דפים היא אמורה, עכ"ל, והנה כ"ק זקני האדמו"ר הגדול מקאצק זצללה"ה תמה היתכן לומר שפרשת אליעזר היתה חביבה לפני המקום יותר מתורתן של ישראל, ואמר כי אדרבה לפני בנו הקרוב אל לבו ומבין כל רמיותיו די ברמיוה בעלמא אבל לפני איש זר צריכין לפרש, ואמר בלשון אשכנזי "דו ביסט א היימישער פערשטיי אויפן ווינק", ולפי דברים האלה עדיין יש להבין בפרשת המשכן למה האריך בה כ"כ, ונראה עפ"י שאמרנו כבר דהא שהיתה כלולה בעשרת הדברות כל התורה כולה הפירוש שמפני שהיו ישראל מזוככים מאד היו רואין במעט מילין אלה כל הפרטים ופרטי הפרטים, כענין שאמרו ז"ל (נדרים כ"ב:) אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד, פירוש דלאו משום החטא אתגורי איתגרא אלא אלמלא החטא ה' רואים להדיא כל הענינים וכל הרמיות שבתורה כי (תענית ט') ליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא וכענין שאמרו ז"ל